

Voorbeeldrapportage Quick Scan Lokaal Bestuur

Deze voorbeeldrapportage bevat alle vragen van de scan. Om dit rapport kort te houden, zijn per hoofdstuk slechts 2 tabellen opgenomen. In het echte rapport staat onder elke vraag een tabel met resultaten.

Inhoudsopgave

- Inleiding
- Deel 1: Externe oriëntatie
- Deel 2: Over de gemeenteraad
- Deel 3: Over Burgemeester en wethouders
- Deel 4: Ondersteuning
- Deel 5: Interne samenwerking
- Deel 6: Achtergrondinformatie

Inleiding

Achtergrond

Er bestaat geen standaard gemeente. Nederlandse gemeenten allemaal dezelfde hoofdstructuur, toch hebben raad en college in praktijk veel vrijheid om daaraan een eigen invulling te geven. Hoe het lokaal bestuur is samengesteld, en hoe de relevante partijen (samen) werken, bepaalt voor een groot deel de kwaliteit, kracht en identiteit van de gemeente.

Het Actieprogramma Lokaal Bestuur stimuleert en ondersteunt gemeenten bij het versterken van het lokaal bestuur. SGBO, onderzoek, advies en implementatie, heeft in opdracht van het Actieprogramma de Quick Scan Lokaal Bestuur ontwikkeld. SGBO is onderdeel van de BMC Groep.

Met de Quick Scan Lokaal Bestuur kunnen raadsleden, collegeleden en ambtenaren de gemeentelijke praktijk van samenwerking zelf beoordelen. Het accent ligt daarbij op cultuuraspecten. De Scan omvat een inventarisatie en evaluatie van de bestaande situatie. Via een korte internet-enquête geven raadsleden, collegeleden, griffier, gemeentesecretaris en een aantal andere ambtenaren hun mening over de stand van zaken over de (samen)werking binnen hun gemeente. Het instrument geeft geen antwoorden of eindoordeel. Het resultaat is een bespreekstuk: vooral de onderwerpen waarover onvrede bestaat of waar sprake is van sterk uiteenlopende meningen geven aanleiding voor een verder gesprek. Welke onderdelen verlopen naar wens? Welke acties moeten nog worden ondernemen? In hoeverre staan 'de klokken gelijk'? De Quick Scan biedt een korte, maar intensieve oriëntatie op de huidige situatie, om daarmee houvast te bieden voor verdere verbetering.

Werkwijze Quick Scan

Uw gemeente heeft zich aangemeld voor de scan. Alle invullers hebben vervolgens via de griffier een eigen inlogcode gekregen. Daarmee hebben zij anoniem de vragenlijst ingevuld. Wel was herleidbaar of het ging om antwoorden van raadsleden, collegeleden of ambtenaren. Het grootste deel van de vragenlijst is door alle drie deze groepen ingevuld. Niet alle vragen zijn voor alle actoren relevant. Sommige vragen hoefden niet door alle respondenten te worden beantwoord (vragen over de praktijk

van het raadswerk worden bijvoorbeeld alleen door raadsleden beantwoord). Een aantal feitelijke achtergrondvragen is alleen door de griffier ingevuld (bijv. aantal fracties, aantal vergaderingen etc).

De respons voor uw gemeente is als volgt:

	Aangemeld	Ingevuld
Raadsleden	14	11(79%)
Collegeleden	4	4(100%)
Ambtenaren	7	6(86%)

Opzet rapport

Deze rapportage is opgebouwd volgens de volgende thema's

1. Externe oriëntatie
2. Over de Gemeenteraad
3. Over Burgemeester en Wethouders
4. Ondersteuning
5. Interne samenwerking

Per thema worden de antwoorden op elke vraag gepresenteerd. Vrijwel alle vragen worden naar drie groepen uitgedraaid. U ziet dus steeds hoe de raadsleden, de collegeleden en de ambtenaren hebben geantwoord op de vraag. De antwoorden van de griffier zijn bij die van de raadsleden gevoegd. De antwoorden van de gemeentesecretaris zijn bij die van de collegeleden gevoegd.

Bij vrijwel alle antwoorden wordt aangegeven wat het beeld is dat uit de antwoorden van de groepen naar voren komt. Dit gebeurt door middel van plussen en minnen, die in de laatste kolom van de tabel worden weergegeven.

Voorbeeld:

Stelling: "De raad krijgt bruikbare en inzichtelijke (tussen)rapportages over belangrijke gemeentelijke projecten"

	Zeër mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeër mee eens	(n)	Beeld
Raadsleden	11%	11%	63%	16%	19	++
Collegeleden	33%	67%			6	--
Ambtenaren	23%	23%	39%	15%	13	+
Totaal	18%	24%	45%	13%	38	+
					Referentie	++

Twee plussen betekent dat 75% of meer een positief oordeel geeft.

Eén plus (+) betekent dat tussen de 50% en 75% een positief oordeel geeft.

Een nul (0) betekent dat de positieve en negatieve oordelen in evenwicht zijn.

Een min (-) betekent dat tussen de 50% en 75% een negatief oordeel geeft.

Twee minnen (--) betekent dat 75% of meer een negatief oordeel geeft.

Aan de hand van de plussen en minnen kan per vraag in een oogopslag worden gezien of er opvallende verschillen in oordelen zijn tussen de raadsleden, collegeleden en ambtenaren. Ook kan het gemiddelde oordeel van uw gemeente worden vergeleken met dat van de referentiegemeenten. Dat zijn alle gemeenten die tot nu toe de quick scan hebben ingevuld.

Indien er verschillen bestaan tussen de drie groepen is het aan te raden de achtergronden hiervan met elkaar te bespreken. Waar komt dit verschil in mening uit voort? Is het problematisch dat er een verschil van mening bestaat? Hoe kan dit worden opgepakt?

Indien het gemiddelde antwoord in uw gemeente in negatieve zin afwijkt van dat van de referentiegemeenten, is het zaak dit met elkaar te bespreken. Welke verklaringen zijn hiervoor denkbaar? Is het problematisch dat de gemeente onder-gemiddeld scoort? Hoe kan dit worden opgepakt? Indien het gemiddelde in positieve zin afwijkt van de referentiegemeente is dat een opsteker. Het betekent echter niet per definitie dat men op dat punt achterover kan leunen.

In het zesde en laatste deel van het rapport wordt ingegaan op achtergrondinformatie betreffende uw gemeente. Dit betreft feitelijke informatie die door uw griffier is aangeleverd. Daarbij is per vraag ter vergelijking ook het gemiddelde aangegeven van de gemeenten die de scan eerder al invulden.

En dan?

Met de resultaten van deze Quick Scan kunt u zelf als gemeente aan de slag. Waar nodig kunnen externe deskundigen van het Actieprogramma Lokaal Bestuur ondersteuning bieden voor interpretatie en implementatie van de conclusies en aanbevelingen. Neem daarvoor contact op met QuickScanLokaalBestuur@SGBO.nl

Hieronder wordt een aantal suggesties gedaan om eventuele verbeterpunten op te pakken.

Stel een werkgroep in

Verder werken aan bestuurlijke vernieuwing in het algemeen gaat niet zonder trekkers. Wek een eventueel slapende werkgroep dus weer tot leven of stel een nieuwe groep samen van enthousiaste leden. Enige spreiding over politieke kleuren is nuttig, maar betrokkenheid bij het onderwerp en een niet al te grote, slagvaardige groep is belangrijker. Schakel in elk geval ook de griffier in. De eerste actie van deze werkgroep kan zijn het voorbereiden van een bespreking van de uitkomsten van de quick scan.

Bereid een (raads)discussie voor

De uitkomsten van de quick scan zijn nu bekend. Doel van de discussie is met elkaar te bepalen welke punten het meeste prioriteit hebben om aan te pakken. Op een aantal punten zal uw gemeente onder of rond het landelijk gemiddelde scoren. Dat kan een indicator zijn dat daar iets aan gedaan moet worden. Maar het kan ook zijn dat uw gemeente zelf al (andere) prioriteiten had gesteld. Bijvoorbeeld het betrekken van de burgers bij de besluitvorming. Als die prioriteiten nog steeds breed gedragen worden, moeten ze niet opzij worden gezet.

Een werkbare opzet voor een (raads)discussie kan zijn:

- bespreek in de voorbereidende werkgroep de opvallendste punten voor en geef duidelijk aan hoe de bestaande prioriteiten van de raad scoren.
- begin de discussie met een algemene ronde: 'wat valt je op aan de uitkomsten?' Raadsleden die het allemaal maar onzin vinden of die een eigen stokpaardje hebben, kunnen dan alvast hun hart luchten.
- streef er niet naar om alle uitkomsten van de Quick Scan te bespreken. Streef naar een behapbaar en werkbaar aantal discussiepunten of thema's.
- probeer bijvoorbeeld te komen tot een beperkt aantal (bijvoorbeeld drie) prioriteiten. De wijze waarop dat kan is enigszins afhankelijk van de grootte van uw raad.

Zijn er minder dan 20 mensen bij de bijeenkomst dan kan een rondje gemaakt worden waarbij iedereen 1 prioriteit mag noemen. Deze worden op flapovers geschreven, waarna alle deelnemers drie stickers krijgen die ze daarna mogen verdelen over alle opgeschreven punten. Zo komt automatisch een top-drie tot stand. Bespreek de uitkomsten vervolgens weer met elkaar, om draagvlak voor deze top-drie bij alle deelnemers te krijgen. Zijn er meer dan 20 deelnemers, dan is het wellicht handig het

eerste rondje te beperken tot een woordvoerder per fractie, waarbij dan 2 of 3 prioriteiten genoemd mogen worden.

Betrek het college en de ambtenaren erbij

Heeft u ervoor gekozen om de bijeenkomst alleen met de raad te houden, nodig dan vervolgens het college en de betrokken ambtenaren uit om een reactie te geven op de gekozen prioriteiten. Laat hen daarbij aangeven wat vanuit hun oogpunt belangrijke zaken zijn om in een actieplan op te nemen.

Maak per onderdeel een actieplan

Dan is het zaak om per prioriteit een actieplan op te stellen. Wat gaan we doen? Hiervoor kan iedereen input en ideeën leveren. In het onderstaande kader wordt een suggestie gedaan voor een aantal algemene discussievragen die hierbij gehanteerd kunnen worden. Het is aan te bevelen dat de werkgroep dit coördineert en uiteindelijk een concept-actieplan opstelt. Zoals bij elk actieplan is het van groot belang bij elke activiteit aan te geven wie daarvoor verantwoordelijk is (trekker), wie mee gaan doen en wat de planning is (wanneer begin, wanneer afronding). Plan ook alvast evaluatie van de activiteiten in. Dit concept-actieplan wordt weer in de raad of een raadscommissie besproken. Formuleer de actiepunten zo mogelijk S.M.A.R.T; specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdsgebonden. Geef daarbij duidelijk aan wie trekker is van de actiepunten, en op welke termijn het actiepunt wordt geëvalueerd.

Enkele suggesties voor discussievragen

Cultuur:

- Is er een trekker van de cultuurverandering, en wie moet dat zijn?
- Heeft de raad voldoende vertrouwen in het college, en kan zij zaken loslaten?
- Heeft het college voldoende vertrouwen in de raad en is zij bereid de raad te horen over onderwerpen?
- Wie is verantwoordelijk voor de relatie burger-bestuur?
- Moet de raad een geheel zijn, of een verzameling fracties?

Ambtenaren:

- Indien er nog niet anders wordt gewerkt: is dat onwil of onkunde?
- Hebben ambtenaren nu meer of minder contact met raadsleden en is dat ook de bedoeling?
- Is het voor ambtenaren helder hoe zij raadsleden kunnen en moeten ondersteunen?

Relatie burger-bestuur:

- Wie is verantwoordelijk voor het betrekken van de burger bij het beleid? Is dat het college of de raad, of wordt dat per onderwerp afgesproken?
- Ligt het accent op de contacten met burgers bij de fracties of bij de raad als geheel? Hoe wordt met deze spanning omgegaan?

Dit zijn slechts enkele suggesties voor een productieve bespreking van de resultaten van de Quick Scan. Er zijn vele andere mogelijkheden. Kies uw eigen werkwijze.

Zoals eerder aangegeven kunnen externe deskundigen van het Actieprogramma Lokaal Bestuur uw gemeente ondersteunen bij de interpretatie en implementatie van de conclusies en aanbevelingen.

In de volgende hoofdstukken worden de resultaten per thema gepresenteerd. In deze voorbeeldrapportage zijn alle stellingen uit de Quick Scan gepresenteerd. Bij een selectie wordt de

volledige uitwerking van de resultaten getoond. Op deze manier ontstaat zowel een goed beeld van de inhoud van de scan als de uiteindelijke presentatie van resultaten.

Deel 1: Externe oriëntatie

1. Stelling: "Mijn fractie neemt voldoende initiatieven om burgers en instellingen te betrekken bij het gemeentelijk beleid."

	Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	(n)	Beeld
Raadsleden	0%	10%	50%	40%	10	++
Collegeleden					0	
Ambtenaren					0	
Totaal	0%	10%	50%	40%	10	++
					Referentie	

2. Stelling: "De raad neemt voldoende initiatieven om burgers en instellingen te betrekken bij het gemeentelijk beleid."

	Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	(n)	Beeld
Raadsleden	0%	9%	82%	9%	11	++
Collegeleden	0%	0%	75%	25%	4	++
Ambtenaren	0%	0%	100%	0%	6	++
Totaal	0%	5%	86%	10%	21	++
					Referentie	

3. Stelling: "Het college neemt voldoende initiatieven om burgers en instellingen te betrekken bij het gemeentelijk beleid."

4. Stelling: "Ambtenaren nemen voldoende initiatieven om burgers en instellingen te betrekken bij het gemeentelijk beleid."

5. In hoeverre is het besluitvormingsproces binnen het bestuur van uw gemeente inzichtelijk voor burgers en instellingen?

6. Stelling: "Raadsleden zijn toegankelijk en aanspreekbaar voor burgers."

7. Stelling: "Burgemeester en wethouders zijn toegankelijk en aanspreekbaar voor burgers."

8. Stelling: "Over het algemeen worden burgers goed geïnformeerd over gemeentelijk beleid."

9. Stelling: "De raad moet vaker het initiatief nemen tot nieuwe werkvormen om de burger te bereiken."

10. Stelling: "De huidige invulling van het insprekrecht heeft een toegevoegde waarde voor de besluitvorming."

11. Hoe tevreden bent u over het meest recente burgerinitiatief?

12. Stelling: "Onze gemeentelijke toekomstvisie is richtinggevend voor het gemeentelijk beleid."

Deel 2: Over de gemeenteraad

13. Vindt u de raad onafhankelijk genoeg ten opzichte van het college?

	Nee	Ja	(n)	Beeld
Raadsleden	36%	64%	11	+
Collegeleden	0%	100%	4	++
Ambtenaren	0%	100%	6	++
Totaal	19%	81%	21	++
			Referentie	

14. Stelling: "De raad is voldoende vroegtijdig bij besluitvorming betrokken"

	Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	(n)	Beeld
Raadsleden	0%	9%	82%	9%	11	++
Collegeleden	0%	0%	100%	0%	4	++
Ambtenaren	17%	0%	83%	0%	6	++
Totaal	5%	5%	86%	5%	21	++
					Referentie	

15. Bent u tevreden over de kwaliteit van de kaderstelling en sturing door de gemeenteraad?

16. Is er een lange termijn agenda?

17. Hoe tevreden bent u over die lange termijn agenda?

18. Heeft de raad wel eens een bestuursopdracht aan het college gegeven?

19. Hoe tevreden bent u over het effect van de meest recente bestuursopdracht?

20. Welk doel heeft de controle door de raad in de praktijk van uw gemeente?

21. Stelling: "De gemeentelijke begroting en rekening zijn zo opgesteld dat de raad het gemeentelijk beleid goed kan controleren"

22. Stelling: "De raad krijgt bruikbare en inzichtelijke (tussen)rapportages over belangrijke gemeentelijke projecten"

23. Hoe tevreden bent u over het effect van het vorige raadsonderzoek (art. 155 Gemeentewet) als controle-instrument?

24. Bent u tevreden over de politieke discussie tussen raadsleden onderling?

25. Bent u tevreden over de politieke discussie tussen raad en college?

26. Vanuit welke rol stellen raadsleden over het algemeen raadvragen in uw gemeente?

27. Stelling: "De raadsvoorstellen zijn meestal zo opgesteld dat er op een goede manier besluitvorming over kan plaatsvinden."

28. Hoe tevreden bent u over het aantal vergaderingen van raad en raadscommissies?

29. Stelling: "De vergaderingen van raad en commissies zijn in de meeste gevallen effectief."

30. Welk model past het best bij de huidige werkwijze van de raadscommissies?

- Het primaat ligt bij de raad. Commissievergaderingen zijn voorbereidend en gericht op informatievergaring.
- Politieke debat en besluitvorming vinden plaats in de raad.
- Het primaat ligt bij de commissies, daar vindt het politieke debat plaats.
- De formele besluitvorming vindt plaats in een raadsvergadering.
- Een mengeling van beide modellen.

32. Waar gaat uw voorkeur naar uit wat betreft raadscommissies?

- raadscommissies ingedeeld naar *beleidsterreinen*
- raadscommissies ingedeeld naar *kerntaken* van de raad
- een *mengvorm*
- raadscommissies *afschaffen*

Deel 3: Over Burgemeester en Wethouders

33. Stelling: "Het college treedt over het algemeen als eenheid naar buiten."

	Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	(n)	Beeld
Raadsleden	0%	0%	100%	0%	11	++
Collegeleden	0%	0%	50%	50%	4	++
Ambtenaren	0%	0%	80%	20%	5	++
Totaal	0%	0%	85%	15%	20	++
					Referentie	

34. Bent u tevreden over de kwaliteit van besluiten van het college?

35. Hoe komt het college tot besluitvorming?

	Collegiaal		Neutraal		Meerderheidsdenken	(n)
Raadsleden	27%	9%	55%	0%	9%	11
Collegeleden	100%	0%	0%	0%	0%	4
Ambtenaren	67%	17%	17%	0%	0%	6
Totaal	52%	10%	33%	0%	5%	21

36. Stelling: "Ik vind dat collegeleden altijd aanwezig moeten zijn bij commissie- en raadsvergaderingen."

37. In hoeverre sluit de bestuursstijl van de wethouders aan bij de bestuurscultuur in uw gemeente?

38. In hoeverre sluit de bestuursstijl van de burgemeester aan bij de bestuurscultuur in uw gemeente?

39. Hoe typeert u de burgemeester?

- een boven de partijen staande *verbinder* en verzoener
- een bijzonder *soort wethouder*
- een *procesmanager* (schakelaar tussen ambtenaren, college en raad)

40. Leidt het feit dat de burgemeester zowel voorzitter is van de raad als van het college tot problemen?

41. Hoe tevreden bent u over het vorige burgerjaarverslag?

Deel 4: Ondersteuning

42. Stelling: "Ik ontvang adequate ambtelijke ondersteuning voor mijn werk als raadslid."
(Met ambtelijke ondersteuning wordt hier niet de griffie bedoeld).

	Ze er m ee o ne e n s	M ee o ne e n s	M ee e e n s	Ze er m ee e e n s	(n)	Be eld
Raadsleden	0%	20%	70%	10%	10	++
Collegeleden					0	
Ambtenaren					0	
Totaal	0%	20%	70%	10%	10	++
					Referentie	

43. Stelling: "Ik ontvang adequate ambtelijke ondersteuning voor mijn werk als collegelid."

	Ze er m ee o ne e n s	M ee o ne e n s	M ee e e n s	Ze er m ee e e n s	(n)	Be eld
Raadsleden					0	
Collegeleden	0%	0%	100%	0%	4	++
Ambtenaren					0	
Totaal	0%	0%	100%	0%	4	++
					Referentie	

44. Stelling: "De raadsgriffier biedt adequate ondersteuning aan de raad."

45. Hoe typeert u de raadsgriffier in uw gemeente?

46. Stelling: "De gemeente secretaris biedt adequate ondersteuning aan de raad."

47. Hoe tevreden bent u in het algemeen over het functioneren van de rekenkamer(commis­sie)?

48. Hoe tevreden bent u over het functioneren van het presidium?

49. Stelling: "De ambtenaren van onze gemeente houden voldoende rekening met de verschillende rollen van raad en college."

50. Ambtenaren die goed functioneren zijn:

- mensen met een sterke drang naar *macht*
- plichtsgetrouw* en loyaal
- vakbekwaam* en efficiënt
- effectief* in hun contacten met anderen

Deel 5: Interne samenwerking

51. Wat is uw oordeel over de taakverdeling tussen college en raad als het gaat om besluitvorming in het algemeen?

	Taakverdeling is onduidelijk	Taakverdeling is duidelijk	(n)	beeld
Raadsleden	45%	55%	11	+
Collegeleden	25%	75%	4	+
Ambtenaren	17%	83%	6	++
Totaal	33%	67%	21	+
			Referentie	

52. Wat is uw oordeel over de taakverdeling tussen college en raad als het gaat om het betrekken van burgers en instellingen bij het beleid?

53. Wie moet volgens u de hoofdlijnen van het gemeentelijk beleid bepalen?

	raad	college	raad en college	college en coalitiepartijen	ambtenaren (inclusief gemeentesecretaris)	(n)
Raadsleden	36%	0%	64%	0%	0%	11
Collegeleden	75%	0%	25%	0%	0%	4
Ambtenaren	83%	0%	17%	0%	0%	6
Totaal	57%	0%	43%	0%	0%	21

54. Wie bepaalt daadwerkelijk de hoofdlijnen van het gemeentelijk beleid?

55. Stelling: "Raad en college zijn gericht op versterking van elkaars positie en functioneren."

56. Hoe vindt u gemiddeld genomen de samenwerking tussen raad en college?

57. Kunt u aangeven hoe vaak u in het afgelopen jaar aanwezig bent geweest bij vergaderingen van uw fractie?

58. Van wie gaat het initiatief voor informatievoorziening aan de raad meestal uit?

59. Hoe tevreden bent u over de invulling van de actieve informatieplicht in uw gemeente?

60. Stelling: "Het college informeert de raad over het algemeen tijdig."

61. Schrijft u stukken voor de raad anders dan de stukken voor het college?

62. Hoe tevreden bent u in het algemeen over de integriteit van de collegeleden?

63. Hoe tevreden bent u in het algemeen over de integriteit van de raadsleden?

64. Hoe tevreden bent u in het algemeen over de integriteit van de ambtenaren?

Deel 6: Achtergrondinformatie

Ten behoeve van de Quick Scan is ook een aantal feitelijke vragen over de gemeente gesteld. Deze vragen zijn ingevuld door de griffiers van de deelnemende gemeente. Hieronder ziet u de antwoorden op deze vragen.

65. Welk percentage van het aantal raadsleden is vernieuwd bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen?

66. Hoeveel wethouders heeft uw gemeente?

67. Hoeveel wethouders van buiten de raad heeft uw gemeente?

68. Hoeveel fracties zijn er in de gemeenteraad?

69. Uit hoeveel fracties bestaat de coalitie?

70. Is er in uw gemeente een raadsonderzoek (art.155 Gemeentewet) afgerond?

71. Zijn er procedure-regels opgesteld voor een burgerinitiatief, waardoor bewoners eigen voorstellen bij de gemeenteraad kunnen indienen?

72. Is hiervan gebruik gemaakt?

73. Is er regulier overleg tussen de gemeentesecretaris en de griffier?

74. Zijn er raadscommissies in uw gemeente?

75. Wat is de totale omvang (in fte) van uw griffie?

76. Is er een gemeentelijke visie op de toekomst?

77. Wie hebben bijgedragen aan de totstandkoming van de gemeentelijke visie?